

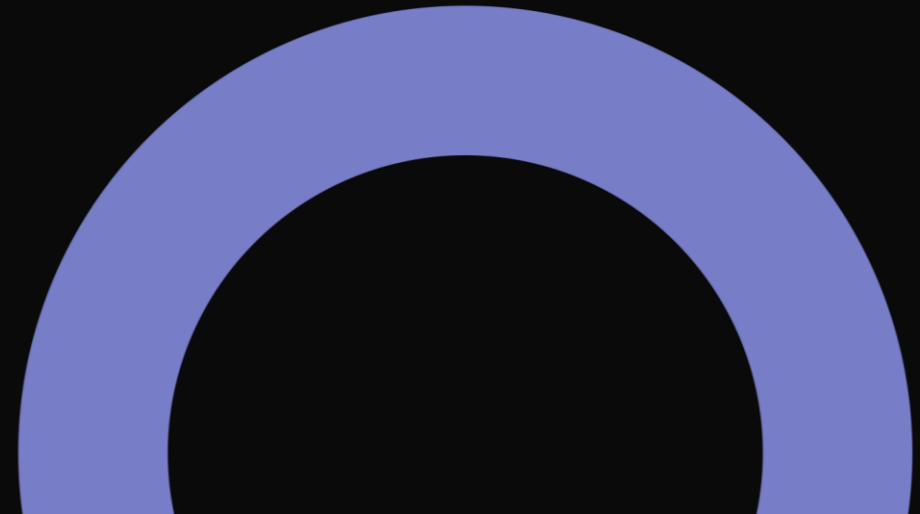
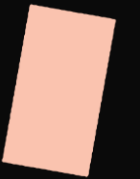

Welkom

op de Inspiratiedag
Energiearmoede

Met steun van

VLAAMS
ENERGIE- &
KLIMAATAGENTSCHAP

14/10/'26

Inspiratiedag Energiearmoede

Videoboodschap

Een woordje van minister Depraetere

Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams
Vlaams minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en
en Jeugd

Programma van de dag

14/10/26

Inspiratiedag
Energiearmoede

9u00

Onthaal en welkomstkoffie

9u30

Welkom en plenair programma

11u30

Werkwinkels – ronde 1

- 1 · De LAC-werking in de praktijk
- 2 · Het Noodkoopfonds
- 3 · Plug-and-play zonnepanelen

12u30

Lunch

13u30

Werkwinkels – ronde 2

- 4 · De netbeheerder als sociaal vangnet
- 5 · De bonte renovatiemix
- 6 · Sociale klimaatmaatregelen en lokale klimaatplannen

14u40

Werkwinkels – ronde 3

- 7 · De kracht van participatie
- 8 · De private huurmarkt
- 9 · Burgerenergiecoöperaties

16u00 – 17u00

Receptie en slotbeschouwing

Plenair programma

Keynote

Ruben Baetens

Manager KU Leuven
Instituut voor Energie &
Maatschappij

SAAMO

Waarom SAAMO strijdt tegen energiearmoede

Energiearmoede.be

Voorstelling Energiearmoede. be

Van Kennisplatform naar
Expertisecentrum

Keynote

De prijs van comfort

Ruben Baetens

**Uitvoerend manager,
KU Leuven Instituut voor Energie & Maatschappij
& onderzoeksmedewerker gericht op energiebeleid**

SAAMO en Energiearmoede

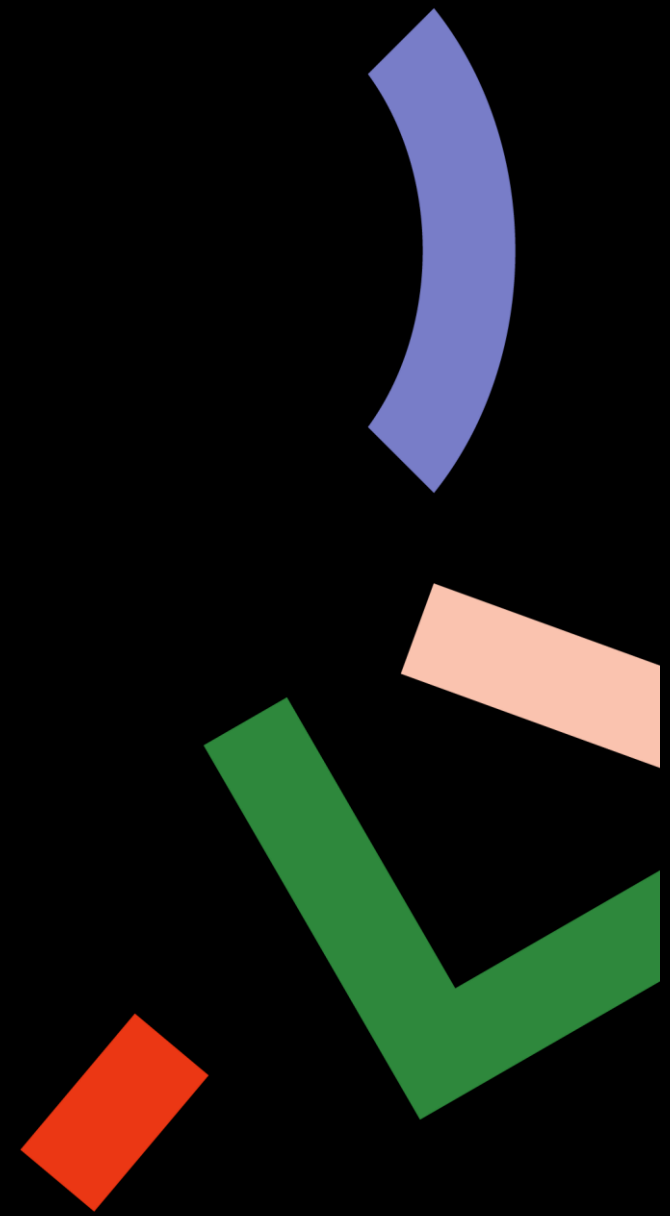
Leen Smets

Ann Van der Wilt

Stefan Goemaere

Tot op vandaag blijft het thema actueel. Nog steeds zijn niet alle problemen opgelost en blijven mensen in armoede een erg kwetsbare groep. Voor hen stellen de problemen zich nog scherper.

25 jaar werken aan energiarmonde

Nog steeds brandend actueel

Twee energiecrisissen

en heersende onzekerheid op de energiemarkt

Wooncrisis

woonzekerheid, betaalbaarheid en woonkwaliteit onder druk

Klimaatcrisis

leefbaarheid van onze planeet onder druk – een energietransitie is nodig

25 jaar werken aan energiearmoede

Geen tijdelijk fenomeen, maar blijvend en/of terugkerend

- Energiearmoede wordt zichtbaar
- Crisissen zijn niet de oorzaak
- Context en beleidsinstrumenten wijzigen

Ongelijkheid blijft bestaan en neemt zelfs toe

Ongelijke impact: kwetsbare groepen worden harder getroffen

- Situatie – én reactie erop – heeft grote impact op kwetsbare groepen
- Het gaat om méér dan een maatregel of een dossier: voelbare effecten in het dagelijks leven van mensen

“Durf ik de verwarming nog aanzetten?”

“Dit huis energiezuinig renoveren? Daar heb ik het geld niet voor.”

“Mijn appartement was onleefbaar heet afgelopen zomer.”

“Mijn verhuurder doet helemaal niets. Maar klagen durf ik niet.”

Impact op andere levensdomeinen

Woonzekerheid, woonkwaliteit

Besteedbaar huishoudbudget

Gezondheidsrisico's

Onderwijs- en arbeidskansen

**Algemeen welbevinden: schaamte,
stress, isolement**

Gebrek aan keuzevrijheid en inspraak

Stigmatisering en polarisering

Ongelijke kosten en baten

Investerings in woonbeleid

- Eigendomsverwerving
- Premies
- Nood aan ontzorging?

Inzet op klimaattransitie

- Taxshift – wat met achterblijvers?

Hernieuwbare energie

- Leefbare steden – LEZ

Inzet op sociale bescherming

– van sociaal tarief naar investeren in renovatie of zonnepanelen?

Werken aan energiarmonde is...

...werken aan het **recht op een menswaardig bestaan**,
zoals verankerd in de Grondwet

...werken aan de **Sustainable Development Goals**:

- SDG 1 – geen armonde
- SDG 7 – betaalbare en duurzame energie
- SDG 11 – duurzame steden en gemeenschappen

Van één getuigenis naar structurele verandering

**Eén getuigenis over
volledige afsluiting
van energie**

Turnhout

**Individuele
problemen
gecollectiviseerd**

Door heel Vlaanderen,
met verenigingen waar
armen het woord
nemen

**Van Volksstraat
naar Wetstraat**

Ervaringenbundels, het
ijsberenboek, een
inspiratiemap voor
parlementsleden,
opinies, aanbevelingen
en acties

**Nieuwe
SAAMO-
projecten!**

Experimenteerruimte en
methodieontwikkeling

25 jaar werken aan energiearmoede

Onze impact en verwezenlijkingen

Papillon als innovatieve oplossing

Leidraad voor de werking van de Lokale
Adviescommissie

Automatische toekenning van het sociaal tarief +
aanpassing berekening

Oprichting van een ombudsdienst Energie

Uitbreiding van rechthebbenden sociaal tarief
tijdens de energiecrisis

Woonmeter in pakket energiesnoeiers

Het noodkoopfonds: van een lokaal project naar
een Vlaams instrument

Geen indexatie van de huur bij slecht EPC

Onze missie voor vandaag

14/10/26

Inspiratiedag
Energiearmoede

1

Aantonen dat energiearmoede een **complex en veelzijdig thema** is – creativiteit is nodig!

2

Geloven in verandering – op meerdere niveaus

3

Bewijzen dat **ervaringsdeskundigheid, praktijkervaring en beleidswerk** hand in hand gaan

4

U overtuigen dat **SAAMO en de Experten** uw partner zijn

Strijd tegen energiearmoede op 3 sporen

SPOOR 1

Remediëring

Wat als het vandaag fout loopt?

Sociale bescherming

SPOOR 2

Preventie

Hoe vermijden we problemen morgen?

Woonkwaliteit, sociaal tarief, energiescan ...

SPOOR 3

Vooruitkijkend

Hoe zorgen we ervoor dat er geen nieuwe kloven ontstaan?

Sociaal-rechtvaardige energietransitie

ONDERLIGGEND SPOOR · STRUCTURELE VERANDERING

Hoe zorgen we ervoor dat het systeem anders werkt? Beleidsbeïnvloeding en vernieuwende modellen om problemen van vandaag én morgen definitief op te lossen.

Kiezen voor structurele oplossingen

Wat dit concreet betekent

1. **Signalen verzamelen:** systematisch capteren uit de dagelijkse praktijk
2. **Vertalen naar beleid:** praktijkervaringen omzetten in concrete aanbevelingen
3. **Lobby & beleidswerk:** actieve koppeling aan beleidstafels en besluitvormers

Hoe wij ons onderscheiden

- **Langdurig engagement:** blijvend en gefocust werken op specifieke thema's
- **Diepgaande expertise:** continue opbouw en verdieping van kennis
- **Ruimte voor experiment:** actief testen van vernieuwende praktijkmodellen

Onze aanpak

Participatief en verbindend

- We doen dit zowel in onze projecten als in ons beleidswerk
- Participatief werken zit in ons DNA

Meest gekende voorbeeld:

SAAMO samen
uitsluiting
aankpakken

PRIJS ARMOEDE UITSLUITEN
NOMINATIE 2025

— I HELP
ARMOEDE
UITSLUITEN

Wat willen we realiseren?

Op individueel niveau

- meer grip
- meer stem
- meer menswaardigheid

Op praktijkniveau

- sterkere tools
- betere samenwerking
- meer ruimte voor experiment

Op beleidsniveau

- structurele maatregelen
- sociaal-rechtvaardige energietransitie
- beleid dat vertrekt van de leefwereld van mensen in energiearmoede

Sociale bescherming blijft cruciaal!

Blijvend hameren op de bescherming van mensen in energiearmoede, strijden voor betaalbaarheid en een recht op energie

EERSTE EIS

“Trek de sociale minima uiterlijk tegen 2030 op tot minstens de armoederisicodrempel en laat ze de index en welvaart volgen”

Betaalbaarheid en bescherming

Sociaal tarief · bescherming tegen afsluiting
(‘ontradingstarief’) · capaciteitstarief · taksshift · ETS2
· kosten van de energietransitie (maar ook baten)

Bescherming van consumenten

Ombudsdienst · deur-aan-deur-verkoop · telefonische
verkoop · sjoemelkortingen · contractvergelijkingen

(Energetische) woningkwaliteit

Mensen in armoede voelen de **wooncrisis, de energiecrisis en de klimaatcrisis** als eersten

Slecht wonen veroorzaakt **kosten die we als maatschappij dragen**: waarom zetten we die niet om in winst van goed wonen?

De hamvraag: hoe helpen we iedereen – ook mensen in armoede – aan **betaalbare, energiezuinige huisvesting**, zonder het Matteüseffect te vergroten?

Energie-efficiëntie

Renovatie

Instrumenten zoals de woonmeter

Vragen over woningkwaliteit en energie

Sociale maatregelen

- Curatief beleid
- Nodig in de strijd tegen energiearmoede
- Mogen niet ondergesneeuwd geraken

Steeds meer vragen over woningkwaliteit en hoge energiefacturen (2009)

- Veel plaatsbezoeken
- Hoe omgaan met de woning zolang je er woont?
- Hoe de verhuurder in beweging krijgen?

Steeds meer vragen over energietransitie (2016 en 2020)

- Energiecrisis, duurdere fossiele energie, koolstoftaks
- Hernieuwbare energie
- Hitte

Link met de wooncrisis is cruciaal voor goed beleid

Samen aanpakken

- Menswaardig leven (minimale woningkwaliteit)
- Energietransitie komt bovenop wooncrisis
 - Minimale energieprestatie is onderdeel
- Armoede aanpakken is complex
 - Kopzorgen van MIA: inkomen, wonen, gezondheid
 - Grootst gemeenschappelijk deler = wonen

Elke woonmarkt vraagt specifieke maatregelen

- Sociale huisvesting
- Private huurmarkt
- Eigendomsmarkt

Hoe ziet onderverbruik eruit?

- *“Wij slapen met het gezin tijdens de winter in de living”*
- *“Het is makkelijker om een boterham te laten dan in de koude te wonen”*
- *“De waakvlam van de gaskachel geeft voldoende warmte”*
- *“Als ik bezoek krijg, hoor ik precies de gasmeter draaien”*
- *“Ik nodig geen mensen uit in dit koud huis”*
- *“Ik zet mijn raam niet open, om de warmte binnen te houden” (hoger risico op slechte luchtkwaliteit)*

Energiearmoede het hele jaar door

Vroeger was de zomer een rustperiode

- Geen verwarming nodig
- Minder vocht- en schimmelproblemen
- Angst voor de winter, niet voor de zomer

Nu is energiearmoede het ganse jaar voelbaar

- Hete zomers
- Impact van hitte in woningen van slechte energetische kwaliteit
- Kloof tussen zij die kunnen koelen en zij die niet kunnen koelen

© katrijn van giel

‘Wie arm is, houdt van de lente’

TURNHOUT Dat het binnen soms koud was, wist Sandra Claes wel. ‘Maar toen mijn woonmeter in de slaapkamer op een ochtend 4°C en 80% luchtvochtigheid aangaf, was dat toch even schrikken.’

1 april 2019

Energietransitie bovenop wooncrisis

De achterblijver

- Eigenschap armoede = geen keuzevrijheid hebben
- Daardoor: niet op eigen houtje
- Grote bezorgdheid
 - Steeds meer huizen van het gasnet (op zich positief).
 - Maar niet iedereen - de achterblijvers zullen zeer hoge kosten betalen.
 - Het is echt nu handelen en doen.

Onze waarom

“Hoe minder mensen zijn aangesloten op het net, hoe groter de kosten worden voor die mensen die wel zijn aangesloten. Dat komt omdat er minder schouders zijn om het onderhoud van het netwerk te dragen. Nu kost dat een gemiddeld huishouden zo'n 250 euro per jaar. Uit studies blijkt dat wie als een van de laatste nog is aangesloten op het net, de kosten kunnen oplopen tot 3.000 euro per jaar”

— **Luc Pauwels**

[Wanneer wordt mijn gasaansluiting afgesloten en hoe haalbaar is dat? Jouw vragen over afbouw van aardgas beantwoord | VRT NWS Nieuws](#)

Minimale energiestatatie is niet gelijk aan maximale klimaatambitie

Doel van minimale woningkwaliteit

- Minimum woningkwaliteit bepalen
- Ondergrens voor menswaardig wonen
- Gericht op veiligheid, gezondheid en leefbaarheid
- Basis in de wetgeving om aan handhaving te doen

Langetermijnstrategie

- Label C tegen 2040

Goed praktijkvoorbeeld

- Degelijke renovatiepremie voor huurwoningen
- Resultaat 2024
 - 55% A of B label
 - 35% C label
 - Gereguleerde huurprijzen
 - Voorbereiding op fossielvrij

Voor de mensen die het niet kunnen op eigen houtje

Daarom vanuit SAAMO

- Met en voor de mensen in armoede
- Praktijkwerk en participatief werk als kracht

Opbouwwerk

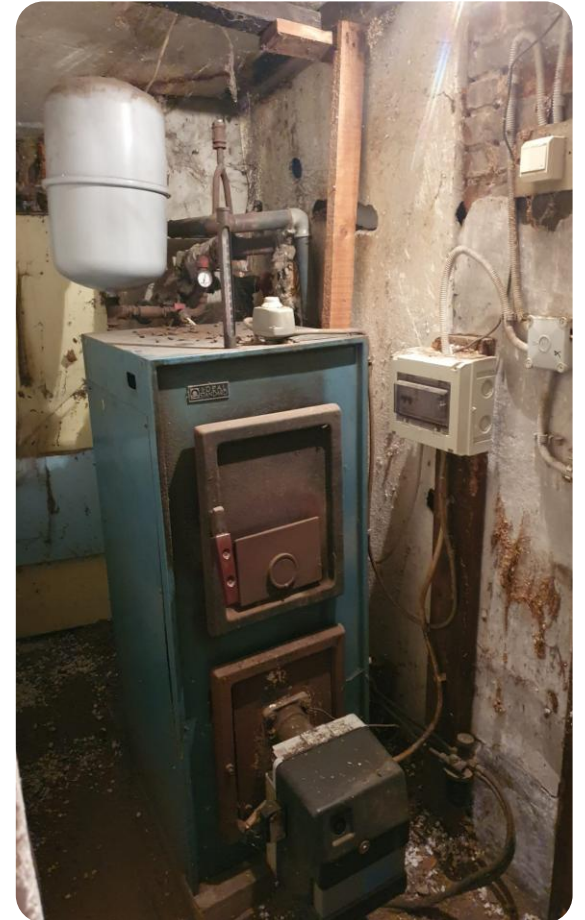
- Experimenteren
- Ploeteren
- Zoeken
- Samenwerken
- Vertalen naar mensen die beslissingen nemen

Focuspunten om de kern van energiearmoede aan te pakken

- Massaal bijbouwen en renoveren van sociale woningen
- Noodkoopfonds
- Pakket van maatregelen voor de private huurmarkt

Op weg naar

- Minder vraag naar gas of stookolie
- Op weg naar fossielvrij

Deelnemen aan hernieuwbare energie en groene warmte

Stekkerzonnepanelen en stekkerbatterijen

- Experimenten in Vlaanderen

Complexiteit van appartementen

- Kostprijs
- VME en het beslissingsproces
- Complexiteit van de oplossingen

Aansluiting aan warmtenet

- Niet onze rol om te zeggen hoe en waar warmtenetten leggen
- Wel onze rol mee zoeken hoe arme eigenaars en private verhuurders zo vlot mogelijk mee laten aansluiten

Energietransitie

Hernieuwbare energie levert op: **ecologische winst en een lagere factuur** door meer weerbaarheid tegen speculatieve fossiele marktprijzen

Maar wie al kon investeren (zonnepanelen, warmtepomp, elektrische auto) wordt beloond: de voordelen komen **nauwelijks bij kwetsbare groepen** terecht – het mattheuseffect

Zonder beleidsverandering blijven kwetsbare groepen achter en worden ze **kwetsbaarder voor de gevolgen van de klimaatverandering**

Rechtvaardige transitie

Wie kan mee?

Wie dreigt uit de boot te vallen?

Van kennisplatform naar expertisecentrum

Energiearmoede.be

Een plek vol inspiratie, projecten, (ervarings-)kennis, opinies en aanbevelingen.

Doe mee!

Energiearmoede aanpakken doet SAAMO niet alleen. Lokale besturen, sociale organisaties, middenveldpartners, energie- en klimaatdiensten, beleidsmakers en burgers spelen daar allemaal een rol in. Wil je signalen delen, samen aan oplossingen werken, deelnemen aan een uitwisseling of meer weten over onze werking? Contacteer ons

Noodkoopfonds

Papillon

Woonmeter

Plug&play

Slot

SAAMO werkt rond energiearmoede omdat in dit probleem **sociale rechtvaardigheid, wonen, klimaattransitie en menswaardig bestaan** samenkomen.

Niet tijdelijk.
Niet reactief.

Maar structureel, verbindend
en volgehouden.

En vooral:
samen met mensen.

Wat nu volgt · 11u30

Werkwinkels – ronde 1

Sessie 1

De LAC-werking in de praktijk: van draaiboek naar concrete impact

Marie Curie · 1B15

Sessie 2

Het Noodkoopfonds: sociale begeleiding als sleutel tot succes

Pierre Curie · 1C15

Sessie 3

Plug-and-play zonnepanelen: een instrument tegen energiearmoede?

Auditorium

